

Guia de bones pràctiques en custòdia forestal per a entitats ambientals

Guia de bones pràctiques en custòdia forestal per a entitats ambientals

Publicació: Octubre 2025

Coordinació: Laura Gracia Quintas

Autoria: Laura Gracia i Anna Subirana

Edició: Alba Mas i Ana Iglesias

Foto de portada: Alba Mas

Publicació digital inèdita de la Xarxa per a la Conservació de la Natura. Els continguts d'aquest document estan subjectes a una llicència de Creative Commons 4.0 Internacional Reconeixement-Compartir Igual (CC BY-SA 4.0). Se'n permet la còpia, distribució i adaptació, sempre que se'n mencionï l'autoria i l'obra.

Citació recomanada: Xarxa per la Conservació de la Natura (2025). Guia de bones pràctiques en custòdia forestal per a entitats ambientals. Informes de la XCN, 30 pp.

Per a més informació contacteu amb nosaltres a info@xcn.cat, www.xcn.cat

ÍNDEX

Introducció	3
Taula resum de bones pràctiques	5
Criteri 1: Selecció i avaluació d'iniciatives de custòdia	9
1.1. Procés de selecció d'iniciatives de custòdia	9
1.2. Avaluació dels recursos i pla de viabilitat	10
Criteri 2: Fer efectiva la voluntat de conservació de la finca	13
2.1. Acord de custòdia	13
2.2. Delimitació clara de l'àrea i de l'espai destinat a la conservació	16
2.3. Reconeixement oficial de la custòdia: registre de finques amb iniciatives de conservació del patrimoni natural i la biodiversitat	17
2.4. Registre de la iniciativa al Visor dels acords de custòdia de Catalunya	18
Criteri 3: Planificació	19
3.1. Identificar i prioritzar els valors naturals	21
3.2. Analitzar les seves pressions i amenaces	22
3.3. Identificar els valors culturals	22
3.4. Definir objectius de conservació	23
3.5. Definir les accions	23
3.6. Zonificar el territori	24
3.7. Projectió financera	24
Criteri 4: Seguiment i avaluació	24
4.1. Seguiment de l'evolució dels valors naturals objecte de conservació	24
4.2. Avaluació del compliment dels objectius establerts	25
4.3. Actualització i revisió de la planificació	26
Criteri 5: Vinculació al territori	27
5.1. Transparència	27
5.2. Comunicació	27
5.3. Governança	28
Conclusions	30

Introducció

Per què aquesta guia?

Aquesta guia ha estat concebuda com una eina pràctica i accessible que ofereix una visió general dels criteris i les bones pràctiques que una entitat de custòdia pot seguir a l'hora d'implementar les seves iniciatives en el territori. L'objectiu principal és proporcionar un marc orientatiu que faciliti la presa de decisions i ajudi a millorar l'eficàcia i l'impacte de les accions de custòdia del territori.

Aquest document no pretén ser un recull exhaustiu ni un manual metodològic detallat, sinó més aviat un full de ruta que serveixi de guia per a les entitats, oferint una panoràmica clara sobre el conjunt de mesures que poden adoptar per optimitzar la seva tasca. No obstant això, la guia inclou nombrosos recursos addicionals que permeten aprofundir en els diferents aspectes tractats i que poden servir com a referència per a les entitats interessades a ampliar els seus coneixements i aplicar amb més precisió les bones pràctiques suggerides.

Amb aquest enfocament, es pretén que la guia sigui adaptable per a totes les entitats que fan custòdia del territori i que cadascuna pugui aplicar les bones pràctiques que li siguin necessàries.

A qui va dirigida?

La guia és dirigida a entitats de conservació que utilitzin o vulguin fer servir la custòdia del territori com a estratègia de conservació i que creguin que poden establir mesures per a millorar la implementació de les seves accions o aplicar bones pràctiques en l'establiment de nous contractes de custòdia.

Si la teva entitat ja compta amb una iniciativa de custòdia amb un pla de gestió actualitzat i en funcionament, segurament aquesta guia tindrà moltes bones pràctiques que ja hauràs aplicat, però igualment pot haver-hi algunes que et siguin d'interès. Si, per contra, t'estàs plantejant la custòdia com a mecanisme de conservació o tens iniciatives de custòdia en marxa, però t'agradaria planificar-les o gestionar-les millor aquesta guia et pot donar algunes idees per fer-ho.

Què podràs trobar a la guia?

La guia està estructurada d'una forma senzilla perquè sigui fàcil de llegir i d'aplicar. Principalment consta de tres apartats diferenciats:

- **Taula resum del recull de criteris i bones pràctiques seleccionades** on trobaràs una breu definició d'aquests, l'indicador que verificaria el seu compliment i una priorització (mitjançant un codi de colors) en funció de si són bones pràctiques més o menys prioritàries pel bon desenvolupament d'una iniciativa de custòdia.
- **Criteris i bones pràctiques:** s'estableixen diferents criteris que cal tenir en compte a l'hora de portar a terme una iniciativa de custòdia. També s'estableixen bones pràctiques que es poden aplicar per complir cadascun dels criteris de forma satisfactòria.
- **Recursos addicionals:** per tal de fer aquesta guia tan pràctica com sigui possible, la informació que es dona és limitada i, en alguns casos, es proporcionen recursos addicionals, i també pràctics, on les entitats poden accedir si desitgen tenir més informació sobre l'aplicació de les diferents bones pràctiques.

Taula resum de bones pràctiques

Aquesta taula mostra un resum dels criteris i bones pràctiques recollits a la guia, per tal que cada entitat pugui fer un repàs ràpid d'aquells criteris que més l'interessin o d'aquelles bones pràctiques que encara podria aplicar a la seva iniciativa.

A la columna de «Priorització» s'estableix un codi de colors on es diferencien amb el color més fosc aquelles bones pràctiques que creiem que tenen una aplicació necessària i en color clar aquelles que serien recomanables però no tan necessàries.

	Bona pràctica	Definició	Indicador	Priorització
<u>Criteri 1: Selecció i avaluació d'iniciatives de custòdia</u>	1.1 Procés de selecció d'iniciatives de custòdia	L'entitat ha seguit un procés de selecció i avaluació de la iniciativa de custòdia amb uns criteris clars i en coherència amb la missió de l'entitat	S'han plasmat per escrit els criteris de selecció i la valoració de la iniciativa	Menys prioritària
	1.2 Avaluació dels recursos i pla de viabilitat	L'entitat ha fet una avaluació acurada dels recursos dels que disposa per portar a terme la iniciativa i ha valorat la seva viabilitat a llarg termini	Realització d'un pla de viabilitat	Més prioritària
<u>Criteri 2: Formalització de l'acord de custòdia</u>	2.1 Signar un acord de custòdia	L'entitat s'ha reunit amb la propietat i han acordat els termes i condicions de la custòdia tot plasmant-ho en un acord de custòdia signat per un període de temps coherent amb les accions que es volen dur a terme	Acord de custòdia signat	Més prioritària
	2.2 Delimitació clara de l'espai destinat a conservació i	Es tenen clars els límits de la finca i els límits de l'espai custodiat, així com les zones que es	Cartografia amb la delimitació de l'espai	Més prioritària

	definició de restriccions d'ús	destinaran exclusivament a la conservació. També es definiran les bones pràctiques i restriccions d'ús de l'espai no custodiat dins la finca	Llistat de restriccions d'ús i/o bones pràctiques incloses a l'acord de custòdia	Menys prioritària
	2.3 Inscriure la finca al registre de finques amb iniciatives de conservació del patrimoni natural i la biodiversitat	La finca s'ha registrat oficialment per tal d'informar sobre la iniciativa de conservació i per a la possible obtenció de beneficis fiscals (en un futur)	Iniciativa registrada al Registre	Menys prioritària
	2.4 Registre de la iniciativa al <u>Visor dels acords de custòdia de Catalunya</u>	La iniciativa es troba inclosa al Visor dels acords de custòdia de Catalunya de la XCN amb l'objectiu de donar-li visibilitat, de participar en els diferents inventaris de custòdia i d'obtenir un retorn visual de les iniciatives de custòdia que porta a terme l'entitat	Iniciativa inclosa al Visor dels acords de custòdia de Catalunya	Menys prioritària
<u>Criteri 3: Pla de gestió</u>	3.1 Descriure i prioritzar els valors naturals de la finca seleccionada	S'identifiquen els valors naturals presents a la finca i s'estableixen quins seran objecte de conservació	Llistat de valors naturals de la finca i caracterització dels objectes de conservació	Més prioritària
	3.2 Analitzar les pressions i amenaces dels valors naturals	S'identifiquen les pressions i amenaces dels valors naturals objecte de conservació, essencial per establir accions que puguin millorar el seu estat	Llistat de pressions i amenaces per als diferents objectes de conservació	Més prioritària
	3.3 Identificar els valors culturals	S'identifiquen els valors culturals o etnogràfics a la finca. Aquesta identificació ajudarà a tenir en	Llistat del patrimoni cultural i etnogràfic de la finca	Menys prioritària

		compte aquest patrimoni dins de les accions que es portaran a terme		
	3.4 Definir objectius de conservació	S'estableixen objectius clars a assolir per a la conservació de cadascun dels objectes de conservació determinats anteriorment (3.1)	Llistat d'objectius de conservació relacionat amb els objectes de conservació amb indicadors quantificables del seu compliment	Més prioritària
	3.5 Definir les accions	S'estableixen accions concretes que ens portaran a l'assoliment dels diferents objectius i ens ajudaran a focalitzar els esforços.	Llistat d'accions per a assolir cadascun dels objectius establerts	Més prioritària
	3.6 Zonificar la finca segons les accions a realitzar	Es zonifiquen les actuacions que es portaran a terme per tal de generar una idea global de com imaginem el futur de la finca i delimitar, de forma clara, els diferents criteris de gestió	Cartografia amb la zonificació de les actuacions	Menys prioritària
	3.7 Projectió financera	Es disposa d'un pressupost aproximat del cost de cada acció que ajudi a fer una previsió econòmica i a aprofitar les oportunitats de finançament que sorgeixin, utilitzant els recursos de manera eficient	Pressupost aproximat de cada acció plantejada	Més prioritària
<u>Criteri 4:</u> <u>Seguiment i</u> <u>avaluació</u>	4.1 Seguiment de la evolució dels valors naturals objecte de conservació	S'estableix un seguiment de l'estat dels objectes de conservació. Aquest seguiment serà bàsic per poder quantificar l'assoliment dels	Establiment de protocols de seguiment dels objectes de conservació	Més prioritària

		objectius de conservació establerts		
	4.2 Avaluació del compliment dels objectius establerts	S'avaluen i reestructuren, si cal, els objectius de conservació. Aquesta acció permetrà fer una gestió adaptativa del territori	Establiment d'una avaluació periòdica dels resultats dels seguiment i el compliment dels objectius establerts	Més prioritària
	4.3 Actualització i revisió de la planificació	Es manté actualitzada la planificació de la iniciativa per tal d'avançar en els objectius plantejats	Actualització de la planificació en base als resultats de la revisió dels objectius complets	Menys prioritària
<u>Criteri 5:</u> <u>Vinculació al</u> <u>Territori</u>	5.1 Transparència	Es genera un procés de transparència sobre les actuacions i inversions que l'entitat realitza a la finca custodiada	Informes clars de les actuacions i inversions en les finques en custòdia	Més prioritària
	5.3 Comunicació	Es disposa de vies de comunicació i difusió funcionals i actualitzades per donar a conèixer la iniciativa	Mitjans de comunicació utilitzats	Més prioritària
	5.2 Governança	S'impliquen de forma activa tots els agents del territori i s'estableixen espais de participació per facilitar la bona governança del projecte	Mapa d'actors del territori i espais de participació	Més prioritària

Criteri 1: Selecció i avaluació d'iniciatives de custòdia

Quan una entitat de conservació de la natura vol iniciar-se en el món de la custòdia del territori o vol assumir nous projectes en aquest sentit, caldrà que avalui les oportunitats que es presentin o focalitzi els esforços en aquells territoris que més li convenen.

Com fer una bona selecció i avaluació de noves iniciatives de custòdia?

1.1. Procés de selecció d'iniciatives de custòdia

Quan una entitat impulsa una nova iniciativa de custòdia o se li presenta una oportunitat en aquest àmbit, és essencial que la valori tenint en compte aspectes ètics i tècnics. Acceptar iniciatives i projectes alineats amb la missió de l'entitat afavoreix la transparència, per la qual cosa és recomanable establir prèviament criteris de selecció i aplicar-los a totes les iniciatives que es posin en marxa. Així, l'entitat garanteix que la seva activitat s'ajusta a la seva missió, visió i valors, assegurant la coherència dels nous projectes amb aquests principis.

Per a dissenyar uns bons criteris de selecció d'iniciatives de custòdia hi ha tot un conjunt de factors a tenir en compte¹:

- **Coherència amb els objectius i l'estratègia de l'entitat:** Cada entitat té una sèrie d'objectius fundacionals que li donen la raó de ser. Si el pla estratègic marca el camí a recórrer, es pot contrastar la nova iniciativa amb les directrius d'acció que determina el pla. Si la iniciativa no és coherent amb els objectius i les línies estratègiques de l'entitat, augmenten les probabilitats de perdre l'impuls inicial i que aquesta fracassi.
- **Consens i implicació de les persones de l'entitat:** Sense consens de les persones de l'entitat, difícilment es podrà impulsar una iniciativa de custòdia del territori amb èxit. Un cop assolit el consens també caldrà aconseguir la implicació de la base social (socis, voluntaris, col·laboradors...). Òbviament, la implicació dels diferents col·lectius dependrà del tipus d'iniciativa, per la qual cosa no demandarà tanta implicació de la base social l'establiment d'un acord puntual de custòdia com una activitat de voluntariat continuada en el temps.
- **Detecció d'oportunitats:** Quan s'endega una iniciativa, no es tracta de fer per fer, sinó de donar resposta a necessitats reals. La necessitat que justifica l'impuls de la iniciativa pot ser subtil i només a la vista dels bons coneixedors del territori, però també pot tractar-se d'una demanda ferma d'un grup de persones, a la qual el projecte podria donar resposta. Cal parlar atenció a les necessitats locals, fent les consultes necessàries i aconseguint la

¹Masó, M., Rodrigo, J. (Coords.)(2018). *Guia de Bones Pràctiques per a la Custòdia del Territori. Gestió d'entitats i iniciatives de custòdia del territori*. Xarxa de custòdia del territori.

participació activa per tal de captar l'interès de les persones i aconseguir iniciatives que vagin dirigides a tenir cura del territori.

- **Generació de valor afegit:** Tota iniciativa ha de comportar un valor afegit respecte al que ja existeixi. Només d'aquesta manera es pot assegurar que la inversió hagi estat profitosa. Per a garantir aquesta generació de valor caldrà anar més enllà del que requereix la normativa amb la nostra gestió.
- **Establiment d'aliances:** En el moment de la concreció de l'àmbit d'acció de l'entitat (geogràfic, espècies, hàbitats, etc), cal vetllar per considerar altres entitats de custòdia, organitzacions de conservació de la natura o centre de recerca properes que actuïn en el mateix espai o en els mateixos hàbitats per tal de trobar els punts de cooperació i estudiar la possibilitat d'aliances.

Cal també ser sensibles a dificultats, riscos i amenaces que facin aconsellable una actuació de custòdia i descartar sense por finques que no s'ajustin als criteris acordats. En aquest sentit, alguns dels criteris a valorar poden ser:

- L'extensió i la localització (cost futur de gestió i seguiment)
- Les possibilitats d'ampliació amb acords en finques veïnes
- La relació cost - efectivitat - valors a protegir
- Aquelles situacions que puguin entrar en conflicte i/o servir a interessos aliens (bloqueig de projectes urbanístics, tensions entre veïns, problemàtiques ambientals o d'ús públic...).

1.2 Avaluació dels recursos i pla de viabilitat

Un cop la iniciativa ha estat avaluada positivament segons els valors i els objectius estratègics de l'entitat, caldrà tenir en compte també els recursos dels quals disposem per tirar-la endavant.

Cada acord de custòdia implicarà el desenvolupament de tota una iniciativa de conservació que persegueixi l'assoliment d'uns objectius concrets i, per tant, aquests objectius hauran de dimensionar-se tenint en compte els recursos dels quals disposa l'entitat. Aquests recursos poden ser tant materials com personals.

- **Equip de treball**
 - **Dotació i capacitat suficient**
L'entitat ha de disposar d'un equip de treball adequat per a complir amb els objectius de conservació proposats.

Aquest equip haurà de disposar de les habilitats i coneixements necessaris per a portar a terme les accions que es preveuen.

- **Voluntariat:** l'entitat pot comptar amb personal voluntari, però caldrà tenir cura que totes aquelles tasques estructurals les duguin a terme persones que treballin de forma remunerada, ja que el voluntariat només s'ha de contemplar com un suport dins de l'entitat.

Si el voluntariat esdevé un pilar important dins del nostre projecte, és recomanable tenir redactat un Pla de voluntariat que reculli el seu funcionament i seguir criteris de qualitat i bones pràctiques a l'hora d'implementar-ho (vegeu recursos).

- **Perspectiva de gènere**
Promoure un equip de treball equitatiu i equilibrat quant a rols i responsabilitats tenint en compte la perspectiva de gènere és un aspecte important a tenir en compte. L'equitat de gènere és una condició imprescindible per a assolir un major desenvolupament social i una major representativitat de totes les persones. D'aquesta manera es considera desitjable que una entitat de custòdia promogui l'equitat de gènere en l'equip de treball.

També serà important aplicar aquesta perspectiva de gènere a totes les accions que es desenvolupin dins de l'espai en custòdia, promovent espais de participació que valorin el paper i la veu de les dones i que tinguin un enfocament feminista. Cal tenir en compte que a Catalunya, el 32% dels boscos privats pertanyen a dones, però sovint no estan prou visibilitzades o empoderades.

● **Recursos financers**

- **Sistema de comptabilitat**
Cal tenir un registre de costos i ingressos del projecte de conservació. Un registre clar de tots els fluxos de diners relatius a la iniciativa és fonamental per a sostenir i millorar la gestió de la finca i de l'entitat. Aquest registre permetrà preveure despeses futures, prioritzar accions, coordinar esforços de recaptació, detectar fuites, iniciar estratègies econòmiques i mantenir una bona transparència interna i externa.
- **Recursos adequats**
Cal vetllar perquè el pressupost del qual es disposa s'ajusti a les necessitats de conservació de la finca, és a dir, que garanteixi la possibilitat de dur a terme la planificació i execució de les accions previstes així com el seu seguiment posterior.

En aquest sentit, tenir un bon dimensionament de la capacitat financera de l'entitat abans de signar un acord de custòdia serà clau, ja que d'això dependrà que es puguin complir els objectius de conservació que requereixi la finca en qüestió.

○ **Recursos sostenibles en el temps**

Complir els objectius de conservació, especialment en ambients forestals on es necessitarà un llarg període de temps per poder avaluar els resultats, comporta tenir una solidesa financera a mitjà-llarg termini. Serà molt recomanable que l'entitat compti amb una estratègia per garantir l'obtenció de recursos estables i diversos al llarg del temps, que li permetin fer les accions proposades i el seguiment d'aquestes.

És habitual que les entitats promotores de projectes de custòdia del territori iniciïn la col·laboració amb la propietat sense disposar, en el moment de la signatura de l'acord, d'un finançament assegurat a mitjà o llarg termini que permeti dur a terme totes les actuacions previstes.

Aquesta situació, sovint inevitable, pot generar incerteses o expectatives poc realistes per part de la propietat sobre el ritme o l'abast de les intervencions. Per aquest motiu, es recomana que, des del primer moment, l'entitat transmeti de manera clara i transparent la seva voluntat de treballar a llarg termini a la finca, així com el seu compromís d'explorar i sol·licitar de forma activa fonts de finançament —siguin públiques o privades— que puguin garantir la viabilitat econòmica del projecte en el temps.

Aquesta comunicació oberta contribueix a generar confiança mútua, a gestionar adequadament les expectatives i a enfortir el vincle de col·laboració entre l'entitat i la propietat, elements clau per a l'èxit i la sostenibilitat de qualsevol iniciativa de custòdia.

RECURSOS:

- Guia de gènere CustForest: [Nova guia per a una custòdia forestal ecofeminista – XCN](#)
- ²Guia d'eines innovadores de finançament i incentius per a la integració de la conservació de la biodiversitat en la gestió forestal: [Guia eines finançament i incentius_LifeBiorgest_cat_HR.pdf](#)
- Com elaborar un pla de voluntariat: [Com elaborar un pla de voluntariat ambiental? Guia per a entitats ambientals de Catalunya – XCN](#)
- Bones pràctiques per al voluntariat ambiental: [decaleg_voluntariat.pdf](#)

² Brummer, M., Cervera, T., Mundet, R., Rovira, J. (2023). Guia d'eines innovadores de finançament i incentius per a la integració de la conservació de la biodiversitat en la gestió forestal: Recopilació d'eines i recomanacions d'aplicació. Life Biorgest, 56 p.

Criteri 2: Fer efectiva la voluntat de conservació de la finca

És important que a l'hora de començar iniciatives de custòdia, tant la propietat de la finca com l'entitat disposin de garanties sobre la voluntat de conservació d'aquest espai a mitjà-llarg termini i que, en la mesura del possible, es concretin les condicions.

2.1. Acord de custòdia

Els acords de custòdia representen un **compromís formal entre la propietat d'un territori i una entitat de custòdia**, amb l'objectiu de promoure la conservació dels valors naturals d'aquest espai. Aquesta col·laboració es materialitza mitjançant un document que recull la voluntat de conservar el territori, establint les bases per a una gestió sostenible i respectuosa amb el medi ambient.

Posar per escrit aquest compromís, no només facilita la comunicació clara entre les parts, sinó que també constitueix una eina fonamental per garantir els drets i deures de les parts implicades.

La firma d'un acord de custòdia amb la propietat és fruit d'un procés, sovint llarg, en el que s'ha establert una relació de complicitat i confiança entre l'entitat i la propietat. Aquesta relació s'ha creat gràcies als vincles creats durant diverses reunions i trobades entre les dues parts, on es debat sobre com s'hauria de gestionar la finca (o una part) i els valors que cal conservar. Si es genera una relació sòlida, transparent, regular i de confiança entre la propietat i l'entitat, hi ha més garanties que l'acord es dugui a terme a llarg termini.

En el cas concret de la conservació de masses forestals, el factor temps és un element clau que no es pot ignorar. Els boscos són ecosistemes complexos i de creixement lent que requereixen períodes prolongats per manifestar els resultats de les intervencions de gestió. Per aquest motiu, és essencial que els acords de custòdia destinats a la conservació forestal tinguin una **visió a llarg termini**.

Es considera que és necessari un període mínim de quinze anys per assolir objectius realistes en aquests ecosistemes, cosa que permet el desenvolupament de plans de gestió que tinguin en compte els cicles naturals del bosc i el temps necessari per a la seva restauració i maduració.

En el cas de voler fer una gestió encaminada a la lliure evolució del bosc i a la promoció de boscos amb alt valor ecològic (BAVE) aquest temps s'haurà d'incrementar fins a vint-i-cinc anys, seguint les directrius del Centre de la Propietat forestal³. En aquests casos, recomanem signar un dret real

³Generalitat de Catalunya. *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya: Resolució ACC/298/2024, d'1 de Febrer.* dogc.gencat.cat/ca/document-del-dogc/?documentId=978112

d'aprofitament parcial, ja que és la figura jurídica que podria garantir el manteniment d'aquest espai en les condicions desitjades.

D'altra banda, és important destacar que en els acords de custòdia existeixen diverses tipologies que permeten adaptar-se a les necessitats específiques de cada cas. Cada tipus d'acord presenta característiques concretes que poden resultar més o menys adequades segons la realitat de la propietat o de l'entitat de custòdia.

A continuació trobareu un resum de tipus d'acords que es poden establir.

Tipus de contracte	Definició	Avantatges	Inconvenients
Cessió d'ús	La cessió d'ús és un préstec d'ús on una part lliura a una altra de forma gratuïta una cosa no fungible a fi que l'usi durant un temps determinat i per una finalitat concreta. La cessió d'ús es pot realitzar en precari, és a dir, sense establir una durada determinada i amb la possibilitat de resoldre's en qualsevol moment de forma unilateral per la persona propietària.	• Pot ser útil per començar si hi ha recels per part de la propietat i volem començar a establir una relació de confiança.	• Des del 2017 que es va regular el contracte de custòdia la cessió d'ús ha deixat de tenir sentit a no ser que es faci en precari. • En el cas de la cessió d'ús en precari, com a entitat, no tindrem garanties de continuïtat a llarg termini.
Contracte de custòdia del territori	El contracte de custòdia recull els compromisos voluntaris de les parts en un instrument amb una categoria pròpia dins de l'ordenament jurídic català (Article 623-34 de la Llei 3/2027 del Llibre sisè del Codi Civil de Catalunya)	• Elevada seguretat jurídica • Flexibilitat per a establir la durada del contracte i possibilitat d'establir contractes a llarg termini • El contracte pot contenir informació detallada de la gestió que es durà a terme	• L'entitat es compromet en ferm a fer una gestió determinada dins de la finca i, per tant, es fa responsable de poder dur a terme els acords establerts durant el període de temps establert. Això requereix de certa seguretat per part de l'entitat.

Contracte de renúncia de drets de tala	La propietat cedeix a un tercer l'aprofitament dels recursos (tala o pastura) a canvi d'un preu pactat.	• Compromís a llarg termini en el cas dels drets de tala (25 anys) • Bona mesura en cas d'urgència per aturar una tala	• No està regulat pel dret civil • Problemes per abordar la continuïtat després de la finalització del contracte
Contracte d'arrendament	La propietat cedeix a l'arrendatari l'ús de la finca a canvi d'un preu. Aquest arrendament només pot portar-se a terme amb la finalitat de cedir l'aprofitament agrícola, ramader, forestal i de pastures. Llei 3/2027 del Llibre VI del Codi Civil català (article 623 i endavant).	• Seguretat jurídica • El canvi de titularitat de la finca no pot afectar la vigència del contracte. • Possibilitat d'establir un contracte a llarg termini i obligació d'una durada mínima de 7 anys.	• Requereix que l'entitat de custòdia tingui els recursos necessaris per assumir-ne la gestió.
Contracte de constitució d'un dret real limitat	El dret real vincula l'entitat de custòdia directament amb la finca i no només amb la persona propietària signant de l'acord.	• Màxima seguretat jurídica • Compromís a llarg termini (99 anys)	• Poca flexibilitat
Transmissió de la propietat	La persona propietària està disposada a transmetre la propietat de la finca a una entitat de custòdia ja sigui mitjançant la compra-venda o de forma gratuïta.	• Garanteix la custòdia a perpetuïtat	• Implica que l'entitat ha de tenir suficient capacitat econòmica per adquirir-la i/o per gestionar-la.

A la taula no apareix l'acord verbal com a un tipus de contracte de custòdia, ja que no el considerem una bona pràctica, tot i que pot esdevenir una eina útil per començar a consolidar la confiança entre les parts en cas que la propietat no se senti còmode establint un contracte més formal.

S'ha de tenir en compte que un acord verbal no ofereix cap mena de seguretat jurídica i, en cas de desavinences, conflicte o incompliment dels compromisos adquirits serà molt difícil demostrar l'existència d'aquest acord. A més, és molt poc recomanable en el cas que l'entitat de custòdia tingui previst fer alguna inversió econòmica a la finca.

RECURSOS:

- Per saber les motivacions de la propietat a l'hora de conservar la seva finca i signar un acord de custòdia consulteu l'[Estudi de motivacions de la propietat privada «I tu, per què conserves la natura?»](#), elaborada per la XCN.
- Per a més informació sobre els diferents contractes de custòdia es recomana llegir l'apartat 4 (Pàg. 41) de la Guia Pràctica dels Acords de Custòdia del Territori: [Guia-practica-dels-acords-de-custodia-del-territori-1.pdf](#)
- Per a obtenir models per a signar diferents acords de custòdia: [MODELS D'ACORDS per la custòdia del territori – XCN](#)
- Per obtenir consells sobre com preparar un bon contracte o conveni de custòdia: [Com preparar un bon contracte o conveni de custòdia – XCN](#)
- [Guia de recomanacions per a la signatura d'acords amb la propietat de finques forestals per a realitzar actuacions de millora de la biodiversitat](#) (elaborada per la XCN)

2.2. Delimitació clara de l'àrea i de l'espai destinat a la conservació

La identificació cartogràfica dels límits de la finca i marcar els límits concrets de l'espai a custodiar és un pas fonamental per iniciar qualsevol projecte de custòdia del territori. Aquest procés inicial no només permet definir l'abast espacial de l'acord, sinó que també assegura una base clara i compartida per a la presa de decisions i la planificació de les accions a desenvolupar.

Cal tenir en compte que els límits cartogràfics de la propietat d'una finca no necessàriament coincideixen amb els límits destinats a custodiar. Sovint, només una part de la finca s'inclou en l'acord (l'espai on es troben els valors naturals a conservar), ja que la propietat vol reservar una part de la finca a fer-ne l'ús que consideri oportú. Aquesta flexibilitat permet adaptar el projecte a les necessitats específiques de la propietat i de l'entitat de custòdia, afavorint una col·laboració més efectiva.

Tot i que l'objectiu principal de les entitats de custòdia és la conservació i la protecció dels valors naturals del territori, cal tenir en compte que dins l'àmbit d'un espai en custòdia es poden desenvolupar activitats productives, sempre que aquestes siguin compatibles amb la conservació. Aquestes activitats productives no només poden conviure amb els objectius de conservació, sinó que sovint esdevenen una eina complementària de gestió que contribueix a mantenir, o fins i tot a millorar, l'estat de conservació de l'espai. Per aconseguir-ho, resulta imprescindible integrar-les adequadament en la planificació i assegurar que es desenvolupin amb els criteris adients.

Si la propietat es compromet a dur a terme una activitat productiva en alguna part de la finca adoptant bones pràctiques i comproment-se a realitzar un tipus de gestió que no perjudiqui l'espai custodiat, recomanem que aquest compromís quedi descrit a l'acord de custòdia, a fi de

deixar constància. Normalment, aquestes bones pràctiques solen estar relacionades amb no executar actuacions ni activitats que siguin incompatibles amb els objectius definits en el present contracte, com ara la renúncia a l'ús de pesticides, l'abocament de residus o la protecció del sòl entra d'altres.

RECURSOS:

- Visor cartogràfic del cadastre: [Sede Electrónica del Catastro - Fondo mapa de España](#)
- Visor SIGPAC: Registre oficial de parcel·les agrícoles [Sede Electrónica del Catastro - Fondo mapa de España](#)
- Hipermapa: instrument corporatiu de la Generalitat de Catalunya on es publica la informació oficial georeferenciada de tota Catalunya de forma integral i sistemàtica. [Hipermapa](#)

2.3. Reconeixement oficial de la custòdia: registre de finques amb iniciatives de conservació del patrimoni natural i la biodiversitat

L'any 2023 el Departament d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural de la Generalitat de Catalunya va publicar el [Registre de Finques amb Iniciatives de Conservació del Patrimoni Natural i la Biodiversitat](#). En aquest registre, les persones físiques i jurídiques poden inscriure les finques en les quals desenvolupen iniciatives de conservació.

El Registre es crea amb un **doblet objectiu**: per un costat, identificar i recopilar la informació relativa a les iniciatives de conservació del patrimoni natural de Catalunya; i per altra, facilitar que aquestes iniciatives puguin beneficiar-se de subvencions, ajuts o beneficis fiscals per al seu impuls.

En aquest nou registre es poden inscriure les finques que disposen d'iniciatives de conservació i que estiguin formalitzades mitjançant algun dels instruments següents:

- Un **contracte de custòdia del territori**
- Un **conveni de gestió**
- Un **pla de gestió**

Què cal per inscriure's al registre?

- Dades identificatives de les parts i qualitat en què intervenen en el contracte o conveni
- Plànol de situació de la finca, plànol cadastral amb els límits i plànol topogràfic
- Elements principals del patrimoni natural objecte de conservació
- Identificació dels usos i les activitats que es desenvolupen a la finca
- Objectius de conservació que es proposen assolir a través de la iniciativa de conservació

- Programa d'actuacions previstes per assolir aquests objectius
- Actuacions de seguiment previstes
- Vigència de la iniciativa de conservació

RECURSOS:

- Més informació i accés al tràmit: [Registre de finques amb iniciatives de conservació del patrimoni natural i la biodiversitat. gencat.cat](https://registre.de.finques.amb.iniciatives.de.conservacio.del.patrimoni.natural.i.la.biodiversitat.gencat.cat)

2.4. Registre de la iniciativa al Visor dels acords de custòdia de Catalunya

La Xarxa per a la Conservació de la Natura (XCN) ha posat en marxa el Visor dels Acords de Custòdia de Catalunya, una eina digital que permet consultar d'una manera accessible i visual totes les iniciatives de custòdia del territori que es duen a terme a Catalunya.

Aquest recurs representa un pas endavant en la promoció de la custòdia i en la visualització de la gran feina que s'està duent a terme. La nova eina permet disposar d'informació cartogràfica actualitzada dels acords de custòdia vigents, localitzar les entitats que els duen a terme, obtenir dades estadístiques i fer filtres avançats a partir de la diferent informació que conté el visor. Algunes de les funcionalitats que podreu trobar en aquesta eina són:

- Localització i delimitació de les entitats de custòdia i de les seves iniciatives en un mapa interactiu
- Agrupació de dades a escala de Catalunya, podent obtenir informació cartogràfica sobre la distribució de les iniciatives i les entitats de custòdia entre les diferents províncies o comarques catalanes, així com la possibilitat de creuar aquestes capes amb la cartografia d'espais naturals (Xarxa Natura 2000 i ENPE).
- Obtenció d'estadístiques i realització de filtres avançats amb informació a escala de Catalunya i a escala d'entitat per respondre qüestions sobre la custòdia, com per exemple: quines són les iniciatives de custòdia que treballen sobre un hàbitat concret?, quants acords de custòdia s'executen en finques de titularitat privada?, quantes iniciatives proveeixen algun tipus de producte o servei?
- Cercador d'entitats i iniciatives de custòdia del territori
- Visualització d'informació concreta sobre cadascuna de les iniciatives incloses en el visor: tipologia de l'acord establert, durada de l'acord, àmbit d'actuació (tipologia d'hàbitats, figures de protecció...), estratègies de conservació, governança, finançament i provisió de productes o serveis.
- A més, l'eina enllaça amb el visor de biodiversitat de la XCN, mostrant les dades d'albirament d'espècies disponibles a través de la ciència ciutadana (portal Ornitho) per a cadascun dels espais en custòdia.

L'entitat, en tot moment, podrà decidir si aquestes dades es fan públiques o si només es volen utilitzar per a ús intern (i que constin com a dades agregades a les estadístiques que ofereix la XCN en els informes periòdics).

Incloure informació de la nostra entitat en aquest Visor pot ser una bona eina de comunicació. A més, ens pot ajudar a la gestió de les nostres iniciatives, mantenint d'informació endreçada en un únic espai i obtenint dades addicionals que es calcularan de forma automàtica. Es poden calcular, per exemple, les superfícies que ocupen els diferents hàbitats de Catalunya dins de la nostra finca, les figures de protecció que intervenen o informació sobre biodiversitat associada al nostre espai a través del visor de biodiversitat de la XCN.

RECURSOS:

- Visor dels acords de custòdia de Catalunya: <https://xcn.cat/projecte/inventari-de-custodia/>

Criteri 3: Planificació

La Planificació de totes les accions que es duren a terme en els terrenys de custòdia és la base fonamental per garantir un major èxit en el compliment dels objectius de conservació. Tenir una planificació que ens permeti fixar uns objectius de conservació, unes accions per assolir-los i uns resultats que ens permetin avaluar si s'estan complint les expectatives ens ajudaran a dimensionar bé la nostra feina i a enfocar els esforços d'una manera endreçada i eficient.

Per realitzar aquesta planificació recomanem que redacteu un Pla de Gestió. Els plans de gestió són documents de planificació de la conservació que recullen l'essencial per a gestionar un espai concret durant un període de temps definit, implementant una gestió adaptativa. Inclouen una breu descripció de l'espai i els elements d'interès presents, diferenciant quins elements són objecte de conservació, quins són els factors que els influeixen, quins objectius concrets es volen aconseguir, quines actuacions són necessàries per a assolir aquests objectius, i com s'avaluarà si s'estan assolint.

Els Plans de gestió donen solidesa al projecte i proporcionen una bona eina comunicativa a l'hora d'establir negociacions amb la propietat, demanar ajudes per al finançament, fer difusió de la iniciativa, etc. L'elaboració d'un Pla de Gestió complet, amb totes les seves parts, pot representar un repte per a determinades entitats, especialment a causa de la manca de temps, recursos econòmics o personal tècnic especialitzat. A la pràctica, la planificació de les actuacions sovint estan clarament definides, però no estan plasmades en cap document tècnic. Per tant, disposar d'una planificació escrita, encara que no reculli tots els continguts formals d'un Pla de Gestió, és molt recomanable. Aquest document pot esdevenir una eina clau per garantir la viabilitat i coherència del projecte al llarg del temps, especialment en situacions de canvi dins l'equip tècnic o organitzatiu de l'entitat. A més, facilita la continuïtat dels objectius de conservació acordats amb la propietat i millora la capacitat de seguiment i avaluació de les actuacions.

Els Instruments d'Ordenació Forestal

A l'hora de fer la planificació de les actuacions a la finca, cal tenir en compte l'existència d'altres instruments de planificació prèviament aprovats i amb caràcter vinculant en aquell territori. Un dels casos més rellevants és la presència d'Instruments d'Ordenació Forestal (IOF), els quals poden definir ja les línies bàsiques de gestió que cal seguir. En cas que es vulguin incorporar nous criteris o actuacions de gestió vinculats a l'acord de custòdia o a altres objectius de conservació, aquests s'hauran d'integrar dins dels instruments existents, mitjançant la seva modificació o actualització, sempre d'acord amb la normativa vigent. Els IOF més habituals són:

- **Pla Tècnic de Gestió i Millora Forestal (PTGMF):** aplicable a finques forestals, de titularitat pública o privada, amb una superfície igual o superior a 25 hectàrees.
- **Pla Simple de Gestió Forestal (PSGF):** destinat a finques forestals de menys de 25 hectàrees, també de titularitat pública o privada. A diferència d'altres IOF, el PSGF pot ser redactat i signat per la mateixa persona propietària o representant de la finca, i no requereix la intervenció d'un tècnic o tècnica forestal col·legiada.
- **Pla Tècnic de Gestió i Millora Forestal Conjunt (PTGMFc):** pensat per a la gestió conjunta de diverses propietats forestals dins d'un àmbit territorial coherent, com pot ser un massís forestal. Té la mateixa estructura i requeriments que els PTGMF i PSGF, però promou una gestió col·lectiva més coordinada.

Si la finca no compta amb un IOF l'entitat també pot promoure la seva redacció.

A continuació, es recullen alguns dels elements fonamentals que solen formar part d'un Pla de Gestió i que poden considerar-se bones pràctiques aplicables a qualsevol iniciativa de custòdia del territori.

RECURSOS:

- Formació en línia sobre els plans de gestió: [Formació en la redacció de plans de gestió per a finques en custòdia - XCN](#)
- Document resum dels plans de gestió i plantilles per a la redacció del pla: [Plantilla-pla-de-gestio-XCN-v1-0-maquetat.pdf](#)

3.1. Identificar i prioritzar els valors naturals

És important tenir detectats els valors naturals que componen l'espai on treballa l'entitat. Saber quines són les espècies i hàbitats presents així com els processos ecològics o elements geològics destacats ens ajudarà a prendre millors decisions a l'hora d'establir possibles actuacions de gestió.

Sovint el terreny en custòdia presenta un valor natural elevat, però no sempre l'entitat es podrà focalitzar en tots els elements presents. De tots els valors naturals detectats a l'espai, caldrà determinar i prioritzar aquells elements sobre els quals la iniciativa vol tenir major incidència. Aquests elements seran els objectes de conservació de la iniciativa i seran els que l'entitat es compromet a conservar o millorar.

Un recurs que ens pot ajudar a prioritzar la conservació d'uns elements o altres del nostre espai pot ser l'índex de rellevància calculat per l'Observatori del Patrimoni Natural i la Biodiversitat de Catalunya. S'hi estableixen les espècies i hàbitats prioritaris de conservació per a cada espai de la Xarxa Natura 2000, recolzant-se en criteris objectius i estandarditzats.

RECURSOS:

- **Índex de rellevància - Elements clau de la XN2000:** En el següent enllaç podreu descarregar les fitxes prioritàries on trobareu el llistat d'elements (hàbitat i espècies) prioritaris a conservar dins de cadascun dels espais de la Xarxa Natura 2000: [Elements clau de la xarxa Natura 2000. Medi Ambient i Sostenibilitat](#)

3.2. Analitzar les seves pressions i amenaces

Quan ja s'han identificat els valors naturals que seran objecte de conservació, un següent pas important serà analitzar quines són les principals pressions i amenaces que els afecten.

Es consideren pressions els factors que actuen en aquest moment sobre un objecte de conservació determinat i que tenen una influència negativa sobre algun dels objectes de conservació en el context de la finca en custòdia. Es consideren amenaces els factors que no actuen en aquest moment sobre un objecte de conservació determinat, però que es preveu que ho puguin fer dins el termini de vigència de la custòdia, i que tenen una influència negativa sobre l'objecte de conservació en el context de la finca. Cal considerar els impactes que pugui tenir el canvi climàtic sobre els objectes de conservació.

Aquestes pressions o amenaces poden afectar els objectes de conservació de manera directa, com per exemple els incendis forestals, o de manera indirecta, és a dir, impulsant altres amenaces directes com per exemple la sobre freqüentació d'un espai, que pot comportar una erosió important del sòl.

Serà de vital importància reconèixer quines d'aquestes pressions o amenaces poden tenir un impacte major en el nostre espai (segons la seva severitat o el seu abast) i, per tant, hauran de ser un focus important de les accions de conservació.

RECURSOS:

- Classificació de les pressions i amenaces (Conservation Standards):
<https://conservationstandards.org/library-item/threats-and-actions-taxonomies/>

3.3. Identificar els valors culturals

Tot i que la conservació dels valors culturals del territori no sempre és la prioritat de les entitats de conservació, identificar-los i tenir-los en compte dins de la gestió de l'espai serà rellevant per tenir una visió holística del territori i poder fer sinergies que ajudin a la conservació del patrimoni global.

Sovint aquest patrimoni cultural es troba directament relacionat amb infraestructures que ajuden també a la conservació del patrimoni natural com ara murs de pedra seca, construccions antigues amb forats aprofitables per a la fauna, etc. També poden ajudar a dinamitzar el nostre espai donant un valor afegit i ajudant a divulgar la importància de l'etnografia associada al territori.

Per a identificar aquests valors culturals (fonts, arbres o llocs concrets que tenen un valor especial per a la població) recomanem parlar amb la propietat i/o la població local per poder identificar-los i, en la mesura del possible, integrar-los al Pla de Gestió.

RECURSOS:

- Inventari del patrimoni Etnològic de Catalunya: [Inventari del Patrimoni Etnològic. Departament de Cultura](#)
- [El patrimonio inmaterial: valores culturales y espirituales. Manual para su incorporación en las áreas protegidas.](#) Manual 10 de la Serie de manuales EUROPARC-España

3.4. Definir objectius de conservació

Definir uns objectius clars pel que fa a la conservació de l'espai en custòdia ajudarà a focalitzar les actuacions i a vetllar perquè la gestió que s'està portant a terme sigui efectiva i estigui realment revertint en la millora de la conservació.

Els objectius de conservació han d'estar clarament definits i han de tenir una relació clara amb els diferents objectes de conservació. Cal tenir en compte que un mateix objectiu pot estar encaminat a la conservació de diversos objectes de conservació. Aquests objectius hauran de contemplar també una sèrie d'indicadors quantificables que ens permetran determinar el seu compliment.

Recomanem establir un nombre acotat d'objectius, i que aquests siguin assumibles i quantificables, per no generar falses expectatives que a mitjà termini no es poden complir. En aquest sentit, sovint es donen situacions en les quals els objectius de conservació més prioritaris són també els més difícils d'assolir, a causa de la dificultat i/o magnitud de les accions a implementar (això sol passar especialment en aquelles espècies i/o hàbitats que estan més en perill d'extinció, on recuperar-les és una tasca que requereix molt temps i inversió).

3.5. Definir les accions

De cada objectiu de conservació establert se'n derivaran unes accions concretes a dur a terme. Tenir definides aquestes accions ajudaran al fet que l'entitat tingui clar el full de ruta a seguir i pugui preveure tant la càrrega de feina com de finançament que necessitarà per assolir els objectius establerts. Es recomana, en la mesura del possible, detallar i acotar en un mapa com s'han de realitzar aquestes accions.

També serà de gran ajuda poder programar aquestes actuacions, posant especial èmfasi en la seqüència necessària per a poder implementar-les de forma efectiva i poder distribuir en el temps la càrrega de feina.

3.6. Zonificar el territori

Per tal d'acotar millor les actuacions, pot ser útil establir una zonificació de la finca segons unitats de gestió diferenciades, sobretot en finques grans o complexes. Aquesta divisió pot estar basada en els límits d'unitats ecològiques o tipus d'hàbitats, o bé en els de diferents usos o funcions de la finca.

Cal tenir en compte que aquesta zonificació ha de ser senzilla i no comportar un nombre molt elevat d'unitats de gestió, per tal de no afegir complexitat a la planificació. De fet, tenir una cartografia amb aquesta zonificació establerta pot ajudar a tenir una visió global del futur de la finca.

3.7. Projecció financera

Tota aquesta planificació prèvia de les actuacions i dels objectius de conservació ens pot ajudar també a poder tenir una millor previsió del finançament que farà falta en cadascuna de les etapes de la nostra iniciativa.

Estimar el cost que suposaran les diferents accions proposades en termes d'execució, seguiment i manteniment permetrà ser realista amb els nostres objectius i poder focalitzar els recursos dels quals disposem cap a aquelles accions que considerem clau o prioritàries per a la iniciativa. Val a dir que quantificar el valor econòmic de les accions és sovint una tasca difícil, especialment, quan l'entitat no té experiència prèvia en la realització de determinats tipus d'accions.

Tenir les accions calendaritzades i el pressupost associat a cadascuna d'elles també ens ajudarà a fer una previsió dels recursos que necessitarà l'entitat cada any per tal de complir amb els objectius establerts.

En el cas de voler accedir a ajudes o subvencions també serà de gran utilitat tenir una planificació prèvia del que es vol fer a la finca, ja que ens ajudarà a detectar les oportunitats amb major facilitat i a veure l'encaix de les nostres propostes a les diferents convocatòries.

Criteri 4: Seguiment i avaluació

4.1 Seguiment de l'evolució dels valors naturals objecte de conservació

Per garantir que les actuacions impulsades com a entitat de custòdia ajuden a complir amb els objectius establerts inicialment, és essencial realitzar un seguiment periòdic dels objectes de conservació i avaluar-ne l'estat. Aquest seguiment és l'única manera de demostrar l'eficàcia de les mesures adoptades i permetre'n la modificació si no estan funcionant com s'esperava.

Disposar d'un registre sistemàtic sobre els indicadors d'uns determinats valors naturals de la finca no només aportarà més valor a la tasca de l'entitat, sinó que també facilitarà una gestió adaptativa, millorant l'eficiència de la custòdia i donant peu a prendre determinades decisions que ajudin a assolir l'objectiu que es busca.

Tanmateix, sovint aquest seguiment no es realitza de manera estandarditzada, fet que dificulta la valoració real de l'impacte de les accions implementades. Per aquest motiu, és fonamental integrar el seguiment i l'avaluació des de la fase de planificació, garantint que es destinen recursos materials i humans específics a aquesta tasca.

Una bona forma de tenir un seguiment dels valors naturals de la nostra finca, i a més contribuir al còmput de dades global de biodiversitat, és participar en els diferents programes de recollida de dades mitjançant ciència ciutadana. Recomanem establir inicialment una llista d'indicadors que siguin fàcils d'obtenir i que ens proporcionin prou informació per determinar si els resultats als quals volem arribar s'estan assolint. També es recomana revisar periòdicament si els indicadors establerts inicialment són útils i/o suficients i si cal modificar-los.

RECURSOS:

- SOCC: Seguiment d'ocells comuns de Catalunya: [SOCC - Seguiment d'Ocells Comuns a Catalunya](#)
- CBMD: Programa de Seguiment de Papallones Diürnes: [Catalan Butterfly Monitoring Scheme](#)
- SACC: Seguiment d'Amfibis comuns a Catalunya: [Seguiment d'Amfibis Comuns de Catalunya \(SACC\) - Societat Catalana d'Herpetologia](#)
- Programa de seguiment de ratpenats: [Ratpenats](#)
- Plataformes de ciència ciutadana on centralitzar observacions de flora i fauna:
 - [Página de inicio de Ornitho - www.ornitho.cat](#)
 - [Una Comunidad para Naturalistas · iNaturalist](#)

4.2. Avaluació del compliment dels objectius establerts

Fer el seguiment dels objectes de conservació no és suficient per garantir una gestió adaptativa del territori. L'últim pas que caldrà realitzar serà comprovar si els resultats que es van plantejar per a cada objecte de conservació s'han assolit o no. En cas de que no s'estiguin assolint o s'estiguin assolint parcialment, es podran readaptar les accions per tal de fer-les més efectives. De fet, aquest seguiment i ajustament d'objectius és la base de la gestió adaptativa.

4.3. Actualització i revisió de la planificació

Tenir clar com es farà el seguiment i avaluació dels objectes i objectius de conservació ens servirà per establir nous objectius quan els primers ja estiguin complerts i d'aquesta forma mantenir viva i actualitzada la planificació de la nostra iniciativa.

Incloure dins de la planificació la recurrència o el termini en el qual s'avaluaran els objectius de conservació serà una bona manera de tenir-ho present dins de la nostra iniciativa. Una planificació adaptativa de la iniciativa serà clau per a continuar avançant en la conservació del territori en custòdia.

En aquest procés d'actualització i revisió de la planificació, es recomana establir un contacte periòdic amb la propietat amb qui s'ha firmat l'acord, a fi de mantenir-la informada sobre les actuacions que es van realitzant i els possibles canvis que sorgeixin en les actuacions planificades. També es recomana realitzar un mínim d'una visita presencial a l'any amb la propietat per veure sobre el terreny les actuacions executades a la finca.

RECURSOS:

- Incorporación de la adaptación al cambio climático en la planificación y gestión. Las áreas protegidas en el contexto del cambio global. Manual 13 de la Serie de manuales EUROPARC-España
- Guía de aplicación del Estandar de calidad en la gestión para la conservación en espacios protegidos. Manual 9 de la Serie de manuales EUROPARC-España

Criteri 5: Vinculació al territori

5.1 Transparència

És recomanable que l'entitat de custòdia adopti una política de transparència i responsabilitat, a fi d'informar sobre la utilització de les fonts de finançament que percep, tant públiques com privades, i de les actuacions que s'estan duent a terme al territori.

Per donar resposta a la lleï de transparència de la Generalitat de Catalunya, la informació econòmica facilitada ha de complir una sèrie de requisits:

- Gratuïta i de fàcil accés
- En format electrònic
- Actualitzada com a mínim de forma anual
- Estructurada i presentada de manera clara
- Estar publicada durant un mínim de cinc anys

La informació sobre les despeses a les diferents iniciatives de custòdia es pot donar juntament amb l'exercici de transparència que faci anualment l'entitat, on informa dels seus projectes (generalment a través de la memòria anual d'activitats i resultats). De totes maneres és recomanable fer un exercici de transparència que vagi més enllà del que marca la legislació, per tal de posar a l'abast informació sobre les accions que es duen a terme i els objectius que es volen assolir amb la custòdia.

En aquest sentit, disposar d'unes bones eines comunicatives i una bona governança, com es veurà en els apartats següents, serà de vital importància.

5.2. Comunicació

Donar visibilitat a la tasca feta per l'entitat, tot divulgant els valors naturals conservats i posant especial èmfasi en els resultats obtinguts afavorirà el coneixement i l'acceptació de la iniciativa entre les persones del territori on s'ha realitzat. Algunes de les eines que poden ajudar a estructurar i dissenyar una bona comunicació de la nostra iniciativa poden ser:

- **Pla o estratègia de comunicació:** Per garantir una comunicació efectiva que expandeixi el nostre missatge i que arribi al nostre públic objectiu serà necessari establir un pla o una estratègia de comunicació adequada. El pla de comunicació és l'eina comunicativa més important de qualsevol organització. S'hi estableix la missió, els objectius, el públic al qual ens dirigirem, els missatges clau, els canals a utilitzar, les accions comunicatives que es duran a terme, el pressupost necessari i l'avaluació dels resultats. Serà molt important que tot l'equip tingui clares les línies estratègiques del pla de comunicació a fi de coordinar la línia comunicativa i rigorositat al missatge a comunicar.

- **Públic objectiu:** definir quin serà el nostre públic objectiu abans de fer qualsevol comunicació serà necessari, ja que caldrà adaptar els continguts, el to i el mitjà més adequat per a cada públic específic.
- **Eines de comunicació:** hi ha una gran varietat d'eines de comunicació on es pot fer ressò de la iniciativa. Caldrà seleccionar aquelles amb els que ens sentim més còmodes com a entitat i les que responen millor al nostre públic objectiu. Alguns dels mitjans que podem tenir a la nostra disposició poden ser:
 - **Pàgina web:** la pàgina web de la iniciativa o de l'entitat serà la principal eina de comunicació on es pot donar informació detallada de totes les accions que es porten a terme dins de la iniciativa. La pàgina web mostrarà els valors, la missió i l'objectiu de la nostra iniciativa. És important que la web es mantingui actualitzada a mesura que avança el projecte.
 - **Xarxes socials:** permeten penjar contingut sobre la nostra tasca diària, de forma actualitzada i molt vistosa per a un gran ventall de públic objectiu.
 - **Butlletí:** permet arribar a un públic que ja està interessat en la nostra tasca i donar informació més detallada de les accions que es porten a terme.
 - **Informes anuals:** és una de les eines comunicatives més importants de la nostra acció. L'informe anual permet mostrar tots els avenços que s'han fet durant l'any. És recomanable fer dues versions d'aquest informe, una dirigida al públic general i escrita de forma molt més divulgativa i visual, i una amb informació més detallada i completa, encarada a un públic més tècnic.

RECURSOS:

- Webinar sobre comunicació: [Eines bàsiques de comunicació per entitats ambientals – Voluntariat ambiental](#)

5.3. Governança

Establir relacions sòlides amb tots els actors del territori i que aquests se sentin participants de les iniciatives portades a terme serà essencial per a obtenir bons resultats. A més, ens aportarà una visió integradora i global de les necessitats reals de l'espai on treballa l'entitat.

Una bona governança del projecte i de l'entitat garantirà que l'entitat es converteixi en un actor més del territori on les administracions o altres entitats també la tinguin en compte a l'hora de prendre decisions o d'actuar al territori.

Serà important que la governança estigui ben definida i que no sigui només un concepte teòric. Alguns dels aspectes clau a identificar en la nostra governança seran:

- **Actors del territori que formen part de la nostra governança:** tenir clars aquells actors que ja participen de la nostra governança serà essencial per reconèixer bé quin rol i responsabilitat té cadascú dins la iniciativa de custòdia. Aquests actors poden tenir rols amb una implicació molt variable:

Adaptació a partir de: VVAA (2011). *Decidir juntos para gestionar mejor. Manual de planificación participativa en áreas protegidas.*

- **Gestió responsable:** actors que tenen una elevada implicació i responsabilitat en la gestió. Aquests actors són el que tenen el poder de decisió sobre les accions que es portaran a terme.
- **Participació activa:** actors amb elevada implicació dins de la iniciativa que, tot i que no prenen les decisions, tenen un rol actiu i propositiu en la gestió del territori.
- **Consulta:** actors amb una implicació i responsabilitat més limitada dintre de la iniciativa, però que són importants a l'hora d'aportar informació per a prendre millors decisions de gestió. Seran els actors amb un coneixement valorable al territori als que se'ls podrà consultar per tal de validar o millorar les decisions tècniques que es prendran.
- **Informació:** aquests actors tenen una baixa implicació, però caldrà tenir-los en compte a l'hora de fer una comunicació efectiva de la iniciativa i que sentin que se'ls comuniquen les accions implementades.
- **Determinar els espais de participació:** no serà només necessari detectar els actors del territori i jerarquitzar a quins volem implicar, sinó que cal vetllar per a què tots ells, d'una manera o una altra, tinguin espais específics per a la seva participació.
- **Perspectiva de gènere:** és altament recomanable incloure la perspectiva de gènere com a eix transversal en totes les accions que es portin a terme. És especialment recomanable incloure aquesta perspectiva en la governança, garantint que les dones també tenen un rol

important dins de la iniciativa i troben espais de participació dissenyats on se sentin còmodes, trencant la bretxa de gènere que sovint es troba en projectes de gestió i conservació d'espais naturals.

RECURSOS:

- *Decidir juntos para gestionar mejor. Manual de planificación participativa en áreas protegidas.* (pdf disponible)
https://www.euskadi.eus/contenidos/documentacion/decidir_juntos/es_doc/adjuntos/decidir_juntos.pdf
- Borrini-Feyerabend et al. (2014). *Gobernanzade áreasprotegidas: de la comprensión a la acción.* IUCN. (pdf disponible)
<https://portals.iucn.org/library/sites/library/files/documents/pag-020-es.pdf>

Conclusions

La gestió forestal sostenible en finques en custòdia representa una oportunitat valuosa per a les entitats de custòdia del territori de contribuir de manera efectiva a la conservació del patrimoni natural, la biodiversitat i els serveis ecosistèmics. Per tal que aquesta gestió sigui viable, coherent i duradora, cal que estigui guiada per una planificació clara, basada en criteris tècnics, ecològics i socials, i adaptada a les realitats i potencialitats de cada finca.

Les bones pràctiques recollides en aquesta guia volen servir com a referència per reforçar la qualitat i la rigorositat dels projectes impulsats des de les entitats de custòdia, tot promovent la professionalització del sector i el reconeixement de la custòdia com una eina estratègica de conservació a llarg termini.

També s'ha posat de manifest la importància de treballar des de la transparència amb les persones propietàries, integrar-se en les planificacions forestals existents i cercar activament aliances i fonts de finançament que permetin assegurar la continuïtat dels projectes. En aquest sentit, el compromís a llarg termini, la capacitat d'adaptació i la col·laboració entre actors del territori són claus per a l'èxit de qualsevol iniciativa.

Finalment, cal recordar que la gestió forestal en contextos de custòdia no només és una qüestió tècnica, sinó també una acció amb un fort component ètic, social i ambiental. Treballar per una gestió respectuosa amb els valors naturals i culturals de les finques és, alhora, una manera de preservar un llegat col·lectiu i de construir models de territori més resilients, sans i vius.

custforest.cat

